

mora pa še posebej razumeti nekaj o dramatiki, da lahko presodi vrednost libreta, katerega hoče ugglasbiti. Da je to stran g. skladatelj dobro proučil, bi ne bil ugglasbil „Petra Svačića“ po tem libretu, kajti manjka mu za opero prepotrebnege dejanja in je precej neokusen in sploh za oder neprilichen. Do drugega čina, v katerem pa tudi ni veliko dejanja, poslušamo blizu dve uri — a ne vidimo skoro ničesar! To je mučno za poslušalca, kakor so neprijetni razni solo-prizori za igralce, ki ne vedo, kaj bi počeli na odru. „Petar Svačić“ tak, kakršen je, ni opera, to sta le dve sliki: „kronanje in smrt Petra Svačića!“ Tak libreto ne zasluži glasbenega dela skladateljevega, blizu 800 strani obsežne partiture. Polovico preveč je glasbe, a mnogo premalo dejanja!

Glasba je občinstvo prijetno iznenadila. Odlikuje se zlasti po polifonični fakturi, je moderna in izvorna ter dobro zgrajena na deloma narodnih slovanskih motivih, ki so ponekod tudi spretno in ukusno izvedeni v celotne odstavke po raznih legah in godalih in se mestoma oglašajo ter spremljajo dejanje in osebe, katere označujejo. Tako n. pr. motiv v prologu in nastopu kraljice. Orkestracija nudi nekaj blestečih glasbenih učinkov, kakršne smo vajeni slišati le od najboljših modernih skladateljev. Trobila so pa vobče preglasna, kar se pri malem številu goslarjev, kakor jih imamo pri nas, tem bolj občuti. V pevskem oziru je pokazal skladatelj premalo rutine v kompoziciji. Solistovske in vloge zbora, osobito sopranov so zdržema previsoke in izmučijo pevkinje in pevce docela. Omenim naj par najlepših glasbenih točk. Dramatično krepak in izrazovit je prolog guslarja, ki je pa poleg uverture odveč. Jako lep je kraljičin solo v prvem prizoru, dalje nastop kralja in Vukova in kraljičin solo in kraljev zadnji spev v drugem činu, ki je pa za umirajočega vsekakor predolg in previsok. Kontrapunktno zanimiv je težki čveterospev v prvem dejanju. Glasba dela vobče mlademu skladatelju vso čast in zato se mora odkrito priznati, da si je pošteno in zaslužno izvojeval priznanje in viharni aplavz, ki je donel njegovi glasbi. Gosp. Mandić je odličen glasben talent, ki obeta mnogo na glasbenem polju!

Zelo hvaležno in krasno vlogo guslarja in Vuka je pel z vidnim navdušenjem in bravuro glasovno izborno razpoloženi g. Angeli, baritonist. Vlogo kraljice je pela ga. Skalova, Petra Svačića g. Orželski, deda g. Pestkovski, dvorkinjo gđc. Glivarčeva, mladega poglavarja g. Lang, opravitelja ceremonij g. Betetto. Prav dobro je ugajala ga. Skalova v sicer predolgem solo-spevu prvega prizora in g. Orželski, ki je briljantno pel zadnji spev.

Pahor.

I. Massentova opera „Manon“ spada med najbolj priljubljene francoske opere. Ker pa je njen milieu v vsakem oziru izrecno francoski, zato so se je doslej vobče branili inozemski, posebno nemški odri. Dunajska opera sicer ne! Tam so to opero peli že leta 1890. in je dosegla spričo izborne uprizoritve velike uspehe. Vendar si ni priborila mesta med „navadnimi“ operami. Konec preteklega leta pa sta se je poprijela dva velika nemška odra, ki morebiti privabita tudi manjše, da poskusijo ž njo srečo. Ko so jo namreč konec novembra v dvorni operi v Draždanah peli z lepim uspehom, jo je uprizorila v prvi polovici decembra kraljeva opera v Berlinu. Tu so jo igrali z enodnevnimi presledki, kakor je v Berlinu navada, večkrat zaporedoma; najpoglavitejše pa je, da je berlinska opera pridobila za glavno moško vlogo v tej operi (Chevalier des Griena) umetnika, ki je kar rojen za to: našega rojaka Fr. Navala (Pogačnika). Gledišče je bilo vsakikrat napolnjeno do zadnjega prostora.

Libretto opere so mnogi smatrali za „nemoralno“ snov, tudi zato se je ne-mara izogibal ta in oni glediški ravnatelj. Ko je l. 1900. francoski operni ensemble igral v Berlinu med drugim tudi opero „Manon“, se je malo pozno odločilo tudi vodstvo kraljeve opere za njo.

Kaj je snov? Glavna oseba — junakinja, ne junak! — je Manon Lescant, ki je dala operi tudi ime. Ta Manon je krasotica, ki hoče le živeti, le uživati, le ljubiti, ki zapusti ljubimca in mu vendar ostane zvesta, lahkomiselna in vendar ljubka, vražec in vendar ne hudobna, zapravljiva in vendar kmalu zadovoljna, zavedajoč se, da je taka, pa priznavajoč, da ne more biti drugačna. „Marija Magdalena prestavljena v francoščino 18. stol. to je Manon“, tako je rekel neki kritik, bolj zlobno nego resnično. — Ko ji je ugrabljen prvi idealni ljubimec (Des Grien), je živela „kraljica zaradi svoje lepote,“ ali kakor poje:

„Moj kras gospoduje,
roko vsakdo poljubuje,
lepota je moja vladar!
Brezskrbno mi žitje usojeno je,
po žarki ljubezni ne vprašam nikdar;
da jaz sem najlepša, dovolj to mi je!
Življenje blešči se ko rožica,
po bistrem jezeru se čolnič mi pelja:
naj bliža se tudi smrt mi kdaj
sprejel jo bo moj le — smehljaj!“

Vrne se k svojemu ljubimcu, ko slučajno izve, kje je; in zdaj se prične življenje z njim: ljubezen in denar! Na odru pa vidimo le konec: ljubezen gori vedno z istim plamenom, ali denarja ni! To provzroči katastrofo. Pri igri obogatita, ali star pohotnež, ki ga je Manon že večkrat spodila, se maščuje; ovadi ju kot goljufa; Manon pahnejo po nedolžnem med navadne jetnike. Des Griena bi jo rešil sramote, ali duševna in telesna bol ji zada smrt. Vsakogar mora ganiti zadnji prizor: na smrt bolna Manon se poslavlja — ne s smehljajem! — od ljubega:

„Bedna klečim pred teboj; kot berač
te prosim: bodi milosten moji pregrehi
— — — — —
Še ta poljub — slovo je za vselej!“

Kakor je tu in drugod pel in igral Naval, to se — žal — ne da opisati.

Godba seveda ni Wagnerjeva in tudi ne sme biti pri taki snovi, ki jo oživilja trdoprožna in vendar mehka francozinja, pri snovi, ki je vzeta iz nejunaške, pa neizmerno lične in mične rokoko-dobe na Francoskem v prvi polovici 18. stoletja. Tudi velike originalnosti morda ni v godbi, ali nepopisno melodijozna in ljubka je; združeni so tu oni elementi, ki so sicer ločeni v vaudeville in patetično godbo; pomešani so dramatiški prizori, chanson in ples, dialog je napol pet, napol govorjen; vse to dela opero čudno mikavno in zabavno, in vendar je naposled učinek resen in plemenitujoč.

Dr. Jos. Tominšek.